

NAISEN KOSTO

LEILA
SIMONEN

Naisen kosto

Leila Simonen

Naisen kosto

SAGA Egmont

Naisen kosto

Cover image: Shutterstock

Teos on julkaistu historiallisena dokumenttina, jonka kieli kuvastaa julkaisuaikansa näkemystä.

Copyright © 1998, 2020 Leila Simonen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788728241370

1. POD edition

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

SAGA Egmont www.saga-books.com – a part of Egmont, www.egmont.com

1

Ikkunallani kasvaa pallokaktus ja anopinkieli. Ne ovat ainoat kukat, jotka pysyvät hengissä huonossa hoidossani Pepen lähdettyä. Puhelin pärähtää ja vastaan siihen hajamielisesti. Tuijotan anopinkieltä ja vastapäisen talon seinää, kun puhun. Kuulen toimittaja Martti Kankaan äänen: – Eduskunnan naisverkostossa kiehuu. Hengenmenoa koskeva uhkauskirje on saatu. Tarvitsemme hyvän etsivän.

Sinä päivänä minun olisi pitänyt ottaa puhelin irti seinästä. Sinä päivänä minun olisi pitänyt lukea tenttiin, käydä lenkillä ja mennä varhain ja yksin nukkumaan. Sinä päivänä minun olisi pitänyt kieltäytyä, vaikka olinkin rahapulassa.

Sen sijaan jouduin kaulaani myöten juttuun, jota en olisi toivonut vihamiehellenikään. Ja panin sydämeni peliin, vaikka olin luullut hyllyttäneeni sen loppuiäksi. Ja tenttilukemiseni jäi ja valmistumiseni siirtyi.

Olen Susanna Teräsvuo, 36-vuotias virkavapaalla oleva rikosylikonstaapeli Helsingin poliisilaitoksen väkivaltaajaoksessa. Ystävät kutsuvat minua Susiksi, kahdella uulla.

Luin kotona kaikessa rauhassa psykologian tenttiin. Nyt oli keskittymisrauha mennyt, ja adrenaliini tulvi veressäni. Kiukku syntyi keskeytyksestä ja närkästyksestä, kun minua häirittiin virkavapaalla kotiini työasioissa. Silti lyhyt puhelu oli herättänyt poliisin ammattiminän ja vaaran aavistuksen.

Soittaja Martti Kangas oli Ilta-Sanomien toimittaja, jota boulevardilehden tyylistä huolimatta arvostin tutkivana journalistina. Olin sopinut treffit hänen kanssaan tunnin päästä kahvila Successiin Korkeavuorenkadulle. Vääntäydyin pois mukavista kotivaatteistani, otin nopean suihkun ja meikkasin.

Asun Jääkärinkadulla Helsingin keskustassa tätini omistamassa vuokrakaksiossa yksin. Olen järjestänyt elämäni mahdollisimman mukavaksi. Neljä vuotta kestänyt avosuhteeni Pepen kanssa päättyi yli vuosi sitten. Viimeisen vuoden ajan olen väitellyt tunnetasolla läheisyyttä miehiin ja keskittynyt miettimään, mitä minä haluan. Aina en ole siitä varma, siksi olen virkavapaalla.

Mietin elämäni suuntaa sekä henkilökohtaisella että ammatillisella tasolla. Hain poliisikouluun 23-vuotiaana harhailtuani ensin hanttihommissa ja interreilattuani Euroopassa. Olin sesonkiapulaisena viinitilalla Algarvessa ja tarjoilijana Roomassa. Pääsin yllätyksekseni Tampereen poliisikouluun, vaikka hakijoita oli yli 3 000 ja kurssille otettiin poliisikokelaita alle 50. Vuosikurssista naisia oli joka viides, niiden joukossa Tuula Pusula, joka on työtoverini seksuaalirikosjaoksessa ja ompeluseuran jäsen. Olemme

nimenneet ompeluseuraksi pienen naispiirin, johon kuuluu samanhenkisiä ystävättäriä, kaikki alunperin maalta kotoisin.

Olen levoton sielu ja rivipoliisin työ alkoi kyllästyttää pian. Hakeuduin jatkokoulutukseen ja sain ylikonstaapelin pätevyyskoulun Espoon poliisiopistossa, kun täytin 30, toimittuani poliisitehtävissä kolme vuotta. Oli mielenkiintoista opiskella kriminaalitaktisia toimintavalmiuksia, oikeuslääketiedettä ja väkivaltarikosten tutkintaa. Opettelin V-E. Nykäsen kirjan "Johdatus kuolemansyyn selvittämiseen ja henkirikosten tutkintaan" melkein ulkoa.

Silti minusta tuntuu, että olen vain kirjanoppinut henkirikosten suhteen. Olen toki tutkinut kymmeniä vainajia, kotona kuolleita vanhuksia ja kätkeytyneitä. Olen osallistunut lukuisia kertoja juopposakin nahinassa surmansa saaneen tapon tutkintaan. Mutta yhdenkään kunnan murhan selvittämiseen en ole osallistunut, enintään seulonut vihjepuhelimen tuloksia ja kuulustellut taposta epäiltyjä.

Olen opintovapaalla lukenut oikeustieteitä ja psykologiaa. Haaveilen tulevani Eddie Fitzgeraldin kaltaiseksi rikospsykologiksi, tosin naispuolisena ja 50 kiloa vähemmän painavana versiona. Palaan virkaani kahden ja puolen kuukauden päästä. Nyt haaveilen, että ehdin päättää psykologian kandidaatin tutkintoon kuuluvat opinnot tenttien osalta ja puurtaa gradua ja vähän lisää oikeustiedettä sitten työn ohella iltaisin ja viikonloppuisin. Pidemmän ajan haaveeni on perustaa oma konsultti- ja etsivätoimisto ja aloittaa oma bisnes, joka takaisi itsenäisyyden, vaikka ei välttämättä leveää leipää.

Olen hankkinut pieniä lisätuloja avustamalla jo opiskeluaikana tuttavaani hänen etsivätoimistossaan. Olli Wilen & Co -nimen takana on kahden miehen firma, jossa Olli on se

vanha tuttavani. Kumppani viittaa hänen kollegaansa, joka toimii yhtiön hallituksen varapuheenjohtajana ynnä osakepääoman sijoittajana. Käytännössä kyseessä on siis yhden miehen ammatinharjoitus. Tämä on ollut myös verottajan tulkinta, jota Olli toisinaan moittii. Olli haluaa minusta silloin tällöin apua, koska työtyylimme osuvat yhteen.

Kävellessäni kohti kahvila Successiä, mietin, olisiko soitto tullut Ollin kautta minulle. No, se selviäisi pian. Olin vaihtanut kotiasunani pitämäni vurttyneet vihreät legginsit ja haalistuneen valkoisen t-paidan tummansinisiin pitkiin housuihin, valkoiseen paitapuseroon, asuun kuuluvaan bleiseriin ja matalakantaisiin kävelykenkiin. Ainoa piriste olivat oranssit heiluvat korvakorut, jotka olin saanut kollegaltani Tuulalta.

Martti Kankaalla on maine naissankarina, enkä halunnut provosoida häntä pukeutumalla hameeseen tai korkokenkiin. Niitä virkavapaa minäni oli viimeaikoina mielellään kyllä pitänyt. Ja kun pidän hametta, pidän mieluiten minihametta. Mutta asiallinen pukeutuminen lisää uskottavuutta, sen olen jo oppinut.

Itse rikospoliisin rutiinityö on kirjaimellisesti likaista hommaa, ja juttuvuorossa ollessani pukeudun aina farkkuihin. Nyt sopivan kokoisiksi luulemani pitkät housut kiristivät vyötäröstä ja minulla oli taas hiki. Pitäisikö vaihtaa deodoranttia? Olenko lihonut? mietin. Pitää jättää pullansyönti vähemmälle ompeluseurassa.

Otin laukun, suljin ulko-oven turvalukon ja tilasin hissin. Tavallisesti käytän portaita, mutta nyt en kaivannut yhtään lisää liikuntaa ja sitä myöten lämpöenergiaa. Lisäksi uudet kengät hiersivät. Katsoin itseäni peilistä, kun hissin veräjä räjähti kiinni. Vähän säikähtäneet kasvot, en ostaisi tältä tytöltä

käytettyä autoa. Irvistin peilikuvalleni. Onneksi, sillä huomasin huulipunaa vasemmassa etuhampaassani. Pyyhin sen pois ja pöyhin hiuksiani.

Pidän hiukseni lyhyinä ja sävytän niitä hillitysti. Nykyisin niissä on tumma kuparin sävy. Ruumiinrakenteeni on siro, sitä moitittiin poliisikoulussa, mutta kuntosaliharjoittelu on lisännyt voimaani. Lihakset painavat enemmän kuin läski, olen saanut todeta, kun painoni on lisääntynyt 62 kiloon, vaikka ympärysmitat ovat vain pienentyneet.

En pärjää lähitaistelussa isolle miehelle – paitsi nopeudessa. Olen 172 cm pitkä, riittävän pitkä poliisiksi, ja minulla on pitkät jalat. Niillä pääsee tarvittaessa myös lujaa pakoon.

Mutta nyt olin menossa pitkin askelin tapaamiseen ja olin liikkeellä jossain muussa kuin poliisin roolissa. Neutraalin asuni takana oli Lenitan naistenlehdessä antama pukeutumisohje: neuvottelussa näytä vain se, mikä on myynnissä. Olin rauhoittunut ulkoisesti, mutta jännitys kohisi vielä veressäni kuin viskiryyppy. Olin utelias.

Kun astuin kadulle, aurinko sokaisi silmäni. Matka oli niin lyhyt, etten kaivanut aurinkolaseja silmiäni suojaaksi. Herkät silmäni olivat kiusalliset. Itken elokuvissa, josta syytän tietysti herkkiä silmäni. Ne ovat kiusalliset myös ampumaharjoituksissa. Tähtään molemmilla silmillä niin kuin pitää, mutta vasen pyrkii kiinni ja oikea silmä vetistelee helposti. Silti ammun hyvin, paremmin kuin Jurmo, jonka kanssa teen eniten parina töitä.

Räpyttelin silmiäni ja vedin keuhkoihini eiralaiseksi raikasta ilmaa. Yöllä oli satanut ja sade oli sitonut pölyä, jota pyöri helposti keväisin katujen muodostamissa tuulitunneleissa. Huomenna alkaisi kesäkuu. Tästä tulisi lämmin päivä. Tulisiko vuoden 1997 kesästä yhtä helteinen kuin edellinen kesä oli?

Kahvila Success sijaitsee kivenheiton matkan päässä asunnostani, ja se on iltaisin mielipaikkani. Sieltä saan hölkän tai kuntosalin jälkeen tuoretta kahvia ja kaupungin suurimmat tuoreet korvapuustit. Palvelu on ystävällistä ja minulla on vakiopöytä, jossa olen kuin kotonani Hesaria lukiessani. Kahvilassa on hillityt värit, vihreä rauhoittaa. Viherkasvit luovat runsauden tuntua ja tunnelma on miellyttävä.

Martti Kangas istui kauimmaisessa nurkkapöydässä ja torjuin mielestäni harmin siitä, etten päässyt ikkunan viereen omaani. Siinä istui toisiinsa liimautunut nuoripari käsi kädessä.

Martti nousi tervehtimään minua. Hänen kädenpuristuksensa oli luja ja hän katsoi silmiin. Poliisina olen tottunut silmiin katsomattomuuteen. Toiset pälyilevät ohi, toiset maahan. Kuulustelut voivat olla kankeita tilaisuuksia, kun tuntuu, että kuulusteltava haluaisi olla aivan muualla kuin siinä huoneessa. Ja katsoa aivan muuta kuin kuulustelijaa.

Martti Kangas on keskipitkä, vaalea mies, jolla on alkava kalju ja keskisuuri kaljamaha. Hymyillessään hän on hurmaava, mutta sitä iloa hän ei nyt minulle suonut. Noudimme tiskiltä kahvit ja korvapuustit ja istuuduimme kolmen hengen pöytään kulmittain.

– Kiva, kun tulit näin lyhyellä varoitusajalla.

– Asun ihan tuossa nurkan takana, näytin peukalolla oikealle.

Tiedän. Siksi ehdotin tätä paikkaa. Näytät hyvältä, kivat värit, Martti oli tarkastellut minua päästä jalkoihin, kun pujottauduin koristevehkan viereen tuoliin.

Kiitos, mutisin läikkyvälle kahvikupilleni.

Martti asettui tuoliin: – Nyt on iso kala käymässä pyydykseen. Olli Wilen sanoi olevansa lähdössä kolmen viikon lomalle ja suositteli sinua.

- Ai jaa. Kohotin kulmiani hämmästyneenä.
- Olen tutkinut vähän taustoja ja lehtimiesnenäni haistaa palaneen käryä. Kerronko kaikki saman tien?
- Kerro vaan, minulta pääsi vähän liian nopeasti. Mielessäni vilahti vielä rauhallinen lauantain tenttiin lukeminen. Jos nyt lähden mukaan tähän, mennyttä on lukurauha ja tenttiin keskittyminen, varoitin itseäni. Takaisin tulisi se ajatuksellinen imu, joka ei antaisi lukurauhaa. Sitä imua olin paennut virkavapaalle. Olin vähän työnarkomaani.

Martti taivutti päätään minua kohti. Hän oli syönyt eilen valkosipulia, sen saatoin haistaa hänen hengityksestään. Onneksi pidän valkosipulista ja sen tuoksusta itsekin. Harmaat silmät naulautuivat omiini odottaen selostuksen tehoa.

- Kuten lehdistä tiedät, naiskansanedustajilla on menossa kiista kotitalouksien työllistämisen tukemista koskevasta lakiesityksestä. Arja Alhon työryhmä on hieronut asiaa jo vuoden. Hallituksen esitys on valiokuntakäsittelyssä. Asia on nostonut tunteita jo etukäteen niin paljon, että eduskunnan käytävillä on päädytty melkein käsirysyyn puhumattakaan nimittelyistä ja normaalipiikittelyistä.

– Niin. Kulmakarvani kait kohosivat sen verran, että Martti lisäsi vauhtia. Kun hän puhui, katselin hänen poskilihastensa työskentelyä. Hänen täytyi hymyillä paljon, koska suupielten uurteet näkyivät selvästi. Mutta eivät katkerina ja alaspäin osoittavina, vaan suorastaan hilpeinä ja ylöspäin.

- Sain tietää, että joku sekopää oli poistettu eduskunnan aulasta eilen. Tämä nainen oli vaatinut naisverkoston puheille pääsyä. Oli lukenut Gloriasta, että eduskuntaan on perustettu yli puoluerajojen työskentelevä naiskansanedustajien verkosto.

– Olen lukenut verkostosta, myönsin. Jatkoin Martin poskilihasten tarkastelua samalla, kun sekoitin mietteissäni kahvikuppiani. – Mitä tapahtui?

– Tämä nainen vaati, että naisten sorto piikoina lopetetaan alkuunsa. Hän oli sitä mieltä, ettei lakiesitystä saa missään tapauksessa hyväksyä.

Martti haukkasi palan kenties stadin suurimmasta korvapuustista. Yksinäinen raesokeri jäi hänen suupieleensä ja tunsin halua sipaista sen pois. Olinko pehmenemässä miesten suhteen? mietin. Tai kenties äidilliset piirteet ovat saamassa minussa vallan. Pepen kanssa asuessani olin tuntenut toisinaan syvää eläimellistä halua tulla raskaaksi ja saada oma lapsi. Onneksi se halu ei ollut toteutunut. Niin kuin ei moni muukaan halu hänen kanssaan.

Martti huokasi korvapuustinautinnosta niin, että hänen silmänsä käväisivät katossa ja jatkoi: – Vahtimestarit olivat joutuneet miehissä kantamaan rimpuilevaa naista ulos ja majjaan. Oli selvinnyt, että nainen oli entinen demariaktivisti Vantaalta. Niin sanotusti avohoidossa niin kuin sitä psykiatristen hoitamattomuutta nykyään kutsutaan.

– Mitä naiselle tapahtui? kysyin pureskeltuani pullan palan loppuun. Ilmankos vyötärö kiristää. Jatkossa saa pulla jäädä.

– Hesperian päivystykseen kait nainen vietiin suoraan, Martin katse sameni hetkeksi, mutta sitten hän jatkoi. – Mutta varsinainen asiani. Toinenkin episodi tapahtui eilen. Terästin tarkkaavaisuuttani. Martin ääni oli ohentunut ja hän haroi vähää tukkaansa.

– Vanha toveri on pulassa, hän virnisti. – Vasemmistoliiton kansanedustajalle, Irma Kekille, on lähetetty nimetön uhkaus. Hän on vanha ystäväni Tampereen ajoilta. Hän ei halua jättää

asiaa poliisille, vaikka ehdottomasti sitä vaadin. Irma epäilee viestin olevan entiseltä rakastetultaan, eikä halua likapyykkiään yleiseen reposteluun.

Martti väläytti kauniin hymynsä. Hänen kasvonsa valaistuivat ja poikamainen ilme nousi hänen silmiinsä. – Hassua kyllä, hän kääntyy minun, likasankojournalistiksi kutsutun puoleen. Mutta minä olen hänelle täysin lojaali, en kirjoita mitään skandaalijuttua. Vanhat opiskeluaajat Tampereen punaisessa yliopistossa velvoittavat. Meillä on liikaa yhteistä menneisyyttä Tampereen yliopiston marxilaisten ryhmien ajoilta, Martti punastui. – Irma oli silloin jo kaupunginvaltuustossa. Teimme paljon yhteistyötä. Taistolaisia oltiin ja olen vähän vieläkin. Martin äänessä oli uhmaa ja ylpeyttä. Mietin, miksi hän oli nyt töissä Ilta-Sanomissa.

– Kerro tarkemmin uhkauksesta. Mikä oli viestin sisältö? kysyin. Oikaisin selkäni, rentoutin harteitani ja huomasin, että uudet kenkäni todella hiersivät kantapäästä. Vaikka matka oli ollut tosi lyhyt.

– Minäpä näytän, sanoi Martti ja otti esiin salkkunsaa.

Martti kulki aina kadulla vanha ruskea nahkasalkku mukanaan, jopa viikonloppuina. Salkku oli palvellut häntä varmaan marxilaisista ajoista lähtien ja olisi 70-luvun rumuudessaan jo hinnakasta kirpputoritavaraa.

Hän otti salkusta ison ruskean kirjekuoren ja kirjekuoresta kahtia taitetun paperikartongin. Sen hän ojensi minulle. Avasin kartonkiarkin. Sille oli leikattu värillisiä kirjaimia. Ne olivat koreita ja tyyliteltyjä kuin naistenlehestä. Kirjaimista muodostuva viesti oli: *“Haaska, pidä näppisi erossa Alhon piikaesityksestä tai kuolet.”*

Ensin mieleeni välähti, että kartonki oli nyt täynnä meidän sormenjälkiämme. Vasta sitten itse teksti tavoitti tajuntani. Kirkkaanpunaiset, vihreät, mustat ja yksi kirkkaansininen kirjain jäi kellumaan verkkokalvoilleni kuin värikäs taulu. Vasta sekuntia myöhemmin käsitin viestin sisällön.

Vedin henkeä ja puuskahdin: – Tämä on poliisiasia. Minä olen virkavapaalla.

Mutta Martti ei päästänyt minua asiasta niin helposti.

2

Olen visuaalinen tyyppi, ja kuvat ovat minulle tärkeitä. Valtaosa poliiseista on auditiivisia eli kuuloihmisiä. Minulle kuulustelun pitäminen on joskus työlästä, koska näköihmisenä tarvitsen asioiden havainnollistamista kuvina. Piirtelen usein mind map -tyylisiä muistiinpanoja pitääkseni asiat päässäni ojennuksessa. Olin jo alkanut piirtää lautasliinaan. ”Haaska, pidä” – huomasin, mitä olin tekemässä ja sottasin tekstin pois.

Martti katseli minua ystävällisesti ja sanoi: – Mutta me haluttais sinut tähän. Tai siis Irma Kekki haluaisi.

– Tässä uhataan kansanedustajan henkeä ja turvallisuutta. Tämä on poliisiasia.

– Niin minäkin sanoin Irmalle, mutta hän oli ehdoton. Ryppy oli ilmestynyt Martin kulmakarvojen väliin. Hänellä oli vaaleaksi ihmiseksi yllättävän tummat kulmakarvat ja silmäripset. Jos Martti olisi nainen, epäilisin hänen värjäävän niitä.

– Kuuntele nyt, Martti vetosi. – Irmalla oli joskus takavuosina leimuava romanssi Tampellan tehtaanjohtajan kanssa. Irma oli

tehtaan luottamusmies ja mies tehtaan johtajia. He tapasivat työasioissa ja olivat ay-neuvotteluissa eri puolilla pöytää, mutta rakkaus ei 60-luvulla niin kuin ei pahimpina taistolaisaikoinakaan kysynyt puoluekantaa.

– Niin kuin ei nytkään, naurahdin.

– Juuri niin, Irma ja johtaja pitivät romanssin salassa, se ei ollut poliittisesti korrekki – käyttäkseni 90-luvun kieltä 70-luvun asiasta.

– Ja ovatko tässä nyt vanhat heilat asialla uhkauskirjeen kanssa?

Martin harmaat silmät tuikkivat ja mietin millainen mies hän mahtoi olla kuorensa alla. Varmaan tunteva ihminen. Alan selvästi toipua suhteestani, ajattelin.

Hän huokasi: – Se pitäis selvittää. Mies oli naimisissa, mutta minusta se Irma ei huolinut.

– No, mihin romanssi tyssäsi? kysyin. Olin tietoinen siitä, miten nainen voi ihastua päättömästi väärin miehiin. Itselläni oli tapana ihastua itseäni nuorempiin ja vaaleisiin.

Ompeluseuran naiset kiusoittelivat minua miespuolisten blondien metsästyksestä.

– Mies oli oikeistolainen johtaja, naimisissa kuten sanottu ja lapsiakin oli. Irma oli nuori, työlleen, luottamustehtäville ja kunnallispolitiikalle omistautunut sinkku.

– Siis se tavallinen tarina.

– Ei aivan. Irma oli hyvin nuori, mutta nouseva tähti myös valtakunnan politiikassa. Romanssi kesti melkein kaksi vuotta, mutta se päättyi kuin seinään. Irma oli aika alamaissa silloin. Ja oli muutakin huolta. Martti vilkaisi nopeasti minua, mutta ei jatkanut, vaan joi kuppinsa tyhjiin. Hän pyyhki ensin sormensa lautasliinaan ja sitten suupielensä. Raesokeri katosi suupielestä.

Rikosylikonstaapeli Susanne Teräsvuolla on yksityiselämässään ihan tarpeeksi lusikoitavaa. On ystävättären avioero ja omat suhdesotkut.

Sen lisäksi hänen lautaselleen kuitenkin lävähää raaka surma, jonka keskiössä ovat suomalaiset naiskansanedustajat. Kansanedustaja Irma Kekki on saanut uhkauskirjeen. Tapahtumien ketju päättyy murhatutkintaan vallan päänäyttämöllä.

Leila Simonen (s. 1951) on suomalainen kirjailija ja yhteiskuntatieteiden tohtori. Hän on kirjoittanut tietokirjoja sekä viisi rikosylikonstaapeli Susanna ”Susi” Teräsvuon tutkimuksia kuvaavaa dekkaria.